

Komentarji k dnevnim dogodkom in vprašanjem

Ko je kriza dokrajala deflacija delavca in farmarja, so prišli na vrsto oni, ki žive od investiranja kapitala, od obrestnih računov in dividend. Kriza za njih je prišla zadnji teden v februarju, ko je kredit dokrajal njih. Tedaj je prišla Amerika na točko, ko je bila velika inflacija edini izhod iz splošne pomanjave.

Inflacija pomeni, da pade vrednost denarja, obenem pa se povečuje vrednost stvari. Z druge vrednosti pade vrednost bonov in posojil sploh. Inflacija delo reducira vrednote v metali, to je vrednote v papirjih (bonih, hipotekah itd.), narasla je na naraščala vrednost v stvarih pridelkih in industrijskih proizvodih.

Na tej točki je prišel Roosevelt na krmilo in njegov prvi korak je bil — inflacija. Banke bile zaprte in potem odprte pod federalno kontrolo in sistemu reorganiziranja. Natisnili nov denar; nihče — razen — ne zna, koliko milijard dolarjev v papirju — brez garancije v zlatu — so natisnili. Vse kopice tega papirja leže v federalnih rezervnih bankah — čakajo.

Toda novega denarja še ni zupar. Inflacija je zadržana! Nič poročajo, vse je tiho, pojasni. Kaj se godi za kulisami Washingtonu, je znano le majhnemu krogu in iz teh krogov je to to:

Roosevelt je zadržal inflacijo na trenutnem momentu pod silnim tlakom onih, ki bi bili najhujše udarjeni. To so oni, ki imajo kapital v obliki obveznic, hipotek, lastništvu bondov, hipotek, delnic, velikih vlog itd. Natančno tega je Roosevelt storil operativni poskus, da dvigne vrednost farmakim pridelkom in silnim na umeten način, ne da bi podpisal navzdol mestnih vrednot.

Poskus je farmakim zakon. Roosevelt je sam rekel, da je eksperiment, o katerem še ne ve se obnese, toda "nekaj je bilo storiti." Z drugimi besedami: predsednik se je oprijel recepta, da bo "sit in koza cela". Farmarji naj dobe višje cene in vrednote v mestih ostanejo. Medtem, če bo treba, naj inflacija ne tako počasi, da je nihče ne vidi. Seveda, ako se farmakim eksperiment ne obnese, je naval inflacije neizogiben. Vendar, nikar bo mogel Roosevelt poročati, odrine inflacijo čim dalje.

Ampak farmakim eksperiment prišel brez težke žrtve. Načelameriške vlade, da mora držati roke proč od privatnega posla, je pokopano. Producers in distribucija farmakim pridelkov in sirovin prideta pod strogo kontrolo federalne vlade. Farmarji bodo smeli pridelati le toliko pšenice, riža, bombaža in ovčaka ter zrediti le toliko klavne živine za mesno porabo, kolikor jim dovoli vlada in nič več; prav tako bodo strogo nadzorovani posredovalci, trgovci in procesorji (mlinarji, klavničarji itd.). Cene morajo narasti in ostati gor, čeprav vlada pri tem zapravi eno milijardo dolarjev!

Najbolj reakcionarni reakcionarji skripajo z zobmi in si šepetajo: Državni socializem! Naziv "državni socializem" je pak, ki ni ne pomeni. Prejeto to podobno državnemu kapitalizmu. Prav za prav ni podobno ničemu. To je le stara želja, da bosta "volk sit in koza cela." Ako se eksperiment obnese in se farmar opomore — kar pa je zelo dvomljivo — se bo zgodilo v škodo konzumentov v mestih. Nekdo mora plačati in plačal bo delavski razred, ki je največji konzument farmakim pridelkov.

DELAJSKI DEPARTMENT NAJ SLUŽI DELAVCEM

Inženir pravi, da bi moral sodelovati pri organiziranju delavcev

Washington. — "New deal" ne bo popolen ali pa vsaj večje vrednosti, dokler delavski department ne bo služil delavstvu in isti meri kot služil na primer trgovinski departmentu ali poljedelski agrikulturi. Tega mnenja je inženir Otto Beyer, ki pravi, da je prišel čas, ko se mora delokrog tega departmenta razširiti ter smoteno delovati za interese delavcev.

Opravičiti bi moral dve temeljni funkciji: odkrivati gnile delovne razmere v industriji, na katere naj obrne svoj žaromet, ter kooperirati z unijsami pri organiziranju delavcev.

Glede prvega, to delo že več ali manj vrši z zbiranjem statistike. Ampak v preteklosti ni to niti zdaleka odgovarjalo potrebam, ker je bil department razen prvega tajnika R. B. Wilsona vedno v rokah političarjev, Davisa in Doaka, ki sta splezala na vrhunce po delavskih hrbtih. Doak je faktično degradiral department na najnižjo točko.

Z ozirom na drugo funkcijo, katero urgira Beyer, je delavski department še ni niti načel, dasi je prav tako važna ali pa še bolj kot zbiranje statistike. Doak je na primer še celo pomagaj razbijati stavke, dasi je bil dolga leta voditelj konduktarjev.

Na drugi strani pa je na primer izredno agresiven trgovinski department v interesu biznisa. Po vseh deželah ima svoje atašeje, ki iščejo trgov. Department tudi nudi vsakršne informacije podjetnikom, ki so vredne milijone dolarjev letno.

Velik aparat ima tudi poljedelski department in pomaga farmarjem na sto različnih načinov. Dežela na primer točno ve koliko prašičev zrejdijo farmarji na leto in koliko jih pade pod nožem, ne ve pa koliko delavcev je brez dela in koliko v pomanjkanju.

Dober rekord v delavskem departmentu ima le otroški biro. To vsled tega, ker je od začetka v dobrih rokah in bil nedostopen vplivu političarjev. Na drugi strani pa je bil delavski department pašnik za "zaslužne" unijske politike. V rokah nove tajnice, ki ima sijajen rekord za sabo, se bo najbrže mnogo izboljšal, ni pa verjetno, da bi aktivno sodeloval pri organiziranju delavcev. Tak "new deal" bo mogoč le pod delavsko vlado.

Unijski uradnik ustrelil brezposelnega filmskega operaterja

Chicago. — Ralph O'Hara, upravitelj (business agent) unijskih filmskih operaterjev, je v petek ustrelil Freda Oserja, starrega 50 let in brezposelnega člana te unijske. O'Hara je bil aretiran. On pravi, da je streljal v silobranu. Umor je bil izvršen v glavnem stanu unijske v poslopiju Congress State banke, Congress st. in Wabash ave. Oser, ki zapuša ženo in pet otrok, je bil pred kratkim izključen iz unijske, ker je nastopil proti odbornikom. O'Hara ima \$130 tedenske plače.

Trije rudarji obstreljeni

Harrisburg, Ill. — Trije rudarji, člani progresivne rudarske unijske, so bili v petek obstreljeni v spopadu s člani Lewisove unijske pri šahtu Dering Mine No. 2 v Eldoradu.

Kaj pa, če višje cene farmakim pridelkov ne dosežejo cen industrijskih pridelkov, ali bo potem vlada izvajala enako kontrolo nad industrijskimi, da potisne cene industrijskih produktov navzdol?

Hitler izvaja strahovlado

Takoj internira 10,000 političnih
jetnikov. Splošen izgon židov.
— Strajk stavcev na Dunaju
proti cenzuri

Berlin, 25. marca. — Diktator Hitler, ki je v četrtek izjavil pred svojim parlamentom, da njegov program je "barbarska strogost proti vsem izdajalcem" javno usmrčenje onih, ki so začeli palačo državnega zbora, dvig nemškega kmeta in trgovca, zaščita privatne lastnine in mir s sosedi, že izvaja ta program potem, ko mu je zbornica podelila diktatorsko oblast za štiri leta.

Vlada je odredila, da se takoj internira 10,000 političnih jetnikov — večinoma komunistov, a tudi mnogo socialistov — v dveh taboriščih. Eno taborišče je na Bavarskem pri Monakovem in drugo v Wirtembergu. V Prusiji bo več taborišč za tisoče drugih jetnikov. Otto Braun, bivši socialistični pruski premier, je pobegnil v Švico. Karl Severing, socialistični vodja in bivši minister notranjih zadev v Prusiji, je bil aretiran, toda kasneje izpuščen.

Hitler je tudi odredil, da se izženejo židje iz Palatinata. Vse tamkajšnje banke in poštne uradi so dobili nalog, da ne smejo židom ničesar izplačati.

Zveza nemških industrijskih, kateri načeluje Gustav Krupp von Bohlen, je izrekla Hitlerju udanost in podporo.

Dunaj, 25. marca. — Stavci vseh dunajskih časopisov so večeraj zastavkali v protestu proti cenzuri, ki jo je izvajala vlada. Časopisi danes niso izšli. Fašistični "Mittagsblatt" je večeraj poročal, da so socialisti opremili svoje armado "Schutzbund" s stрупnim plinom in ročnimi granatami.

Pomožna komisija pretrgala pakete s premogovnimi družbami

Chicago. — Illinoiska pomožna komisija poroča, da je razveljavila pogodbe s tremi čikaškimi tvrdkami, ki so dostavljale premog bednim družinam na njen račun. Te tvrdke — ki so Calumet Coal Co., Reading Coal Co. in Illinois Coal and Material Co. — se niso držale pogodbe, ki določa, da mora biti dostavljen čist premog v žaklijah. Komisija pravi, da bo odsej strogo nastopala proti verolomnim tvrdkam.

DVOUMNA VREDNOST FARMSKEGA ZAKONA

Vsebuje nove kontradikcije, katerim bi se Karl Marx najbolj smejal. Bo usoden za male biznismane in drag za konzumente

Chicago. — (FP) — Rooseveltov farmakim program, ki je sedaj pred kongresom, je največja doza medicine, ki je bila že kdaj vbrizgana v bolno telo kapitalizma. Koliko mu bo pomagala, če mu bo sploh, ne vedo odgovoriti niti njegovi zdravniki.

Načrt je mešanica vseh "remedij", ki so bile pred kongresom v zadnjih letih. In to je tisto, kar naj vsebuje čudodelno moč in ozdravi ekonomsko jetiko ameriških farmarjev. Vsebuje precejšnjo dozo Hooverjevega seruma, katerega je vbrizgaval farmakim odbor z znanimi posledicami, ki so bolezen še poslabšale.

Z evolucijskega stališča so največje vrednosti klavzule, ki predvidevajo kooperacijo zvezne vlade s farmakimi tržnimi združenji, kar je skušala izvajati tudi Hooverjeva administracija z majhnim uspehom. Kot takrat so tudi sedaj dvignili večji krik proti tem idejam spekulanti in prekupčevalci farmakim pridelkov. Strah pa je bil večji kot dalekosežnost pri "reorganiziranju" tržnega sistema. Možnost je, da bo v tem pogledu pokazala alčne rezultate Rooseveltova administracija. Odvisno bo koliko daleč bo šla z negovanjem tržnega združništva.

V ostalem je načrt velikanska kontradikcija za ozdravitev neaglasij kapitalističnega sistema. Najbolj bi se jim smejal Karl Marx, ki je te kontradikcije do danes najbolj analiziral. Največja kontradikcija je na primer, da kapitalistična vlada s tem načrtom daje premije za sabotažo produkcije. Vsak farmar, ki bo zmanjšal produkcijo, bo na primer dobil nagrado. Ta nagrada bo v direktnem prizadevanju vlade za zvišanje cen.

Zanimivo je s tem v zvezi premetriti položaj tovarniškega delavca, kateremu nikdo ne obljublja nagrad za sabotažanje, to je znižanje produkcije, ampak zahtevajo od njega vedno večjo (Dolge na 3. strani.)

Načrt delavske civilne armade zadržan v kongresu

Zbornični odsek sklenil spreminiti naredbo, ko je slišal ugovor Greena, predsednika Ameriške delavske federacije. Green je dejal pred odsekom, da Rooseveltov načrt "diši po fašizmu in sovjetizmu." Federacija je proti vojaški regimentaciji delavcev

Washington, D. C., 26. marca. — Predsednik Roosevelt je večeraj dovolil, da se njegov načrt vojaškega rekrutiranja delavcev nekoliko omili. Zakon bodo spreminili v toliko, da odpadejo besede "civilni ohranitveni kor" in maksimalna dnevna mesda \$1 bo umaknjena.

Washington, D. C. — Rooseveltov načrt za mobilizacijo brezposelnih v "ohranitvenih civilnih korih" bo spreminjen v kongresu. To so zaključili v petek voditelji obeh kongresnih odsekov za delo, ko so slišali Williama Greena, predsednika Ameriške delavske federacije, ki je v imenu delavskih unijske protestiral proti "vaški regimentaciji ameriškega delavstva in prisilnim uposlovanjem istega po beraški metodi enega dolarja na dan."

Green je dejal članom senatskega in zborničnega odseka, ki sta imela skupno sejo, da Rooseveltov načrt "diši po hitlerizmu, Mussolinijevem fašizmu in ruskem sovjetizmu in je v velikem nasprotju s temeljnimi principi ameriške demokracije."

"V fašistični Italiji, Hitlerjevi Nemčiji in sovjetski Rusiji regimentirajo delavce proti njihovi volji", je rekel Green. "To je morda dopustljivo v teku vojne, nikakor pa ni v mirnem času. Dolar na dan plače za regimentirane delavce je sramota; to bo imelo slab efekt na vse delavce v Ameriki, kajti delodajalci bodo imeli potuho, da lahko znižajo mesde po vzgladu vlade."

Green je dejal, da ne nasprotuje najemanju delavcev po federalni vladi za razna javna dela, ampak to se naj izvrši na "ameriški način". Vlada naj sprejme 30-urni tedenski delovnik in odpre javna dela na vsej črti, dovoli dostojno mesdo in pomagano bo milijonom delavcem. Nobenih vojaških taborišč ni treba! Delavci naj dobe toliko plače, da si lahko sami dobe stanovanja, hrano in druge potrebščine kjer sami hočejo. S tem, da vlada regimentira 250,000 mož, ne bo ostalim štirinajstim milijonom brezposelnih nič pomagano.

Prejani dan je nova tajnica za delo, miss Frances Perkins, nastopila pred zborničnim odsekom in zagovarjala Rooseveltov načrt regimentiranja.

MacDonald napaden v zbornici

London, 25. marca. — Winston Churchill, stari vodja torijev, je večeraj ostro napadel MacDonalda, ko je ta poročal v zbornici o svoji mirovni misli v Zenevi, Rimu in Parizu ter zagovarjal Mussolinijev načrt, ki je spojen z njegovim razorožitvenim načrtom. Churchill je rekel, da MacDonald pripravlja veliko pomljo, ki porine Anglijo v vojno namesto v mir.

Gladovna stavka pod zemljo končana

Sosnowiec, Poljska, 25. marca. — Sedemsto rudarjev je večeraj zaključilo nenavadno stavko. Bili so šest dni pod zemljo in odklonili vsako hrano v znak protesta proti izpustu. Šele potem, ko jih je vodstvo rogov zagotovilo, da bo delo le začasno ustavljeno, so prišli na površje.

Prohibicijski v medsebojni bitki

Knoxville, Tenn. — Dve skupini prohibicijskih, ki sta druga drugo amatrali za butlegarje, sta se 23. t. m. napadli v furiozni bitki v tukajšnji okolici. Ko je bilo konec bitke, je bil eden moč mrtev in dva ranjena.

Preveč teritorija je za to igro. (Narisał Jerger.) — Federated Pictures.

(Izvrna poročila iz Jugoslavije.)

...pismo kesanje. — Ob zasljanju priča v velikem belgrajm procesu glede izgredov v Marju. Mengšu in drugim jih so prebrali tudi, kaj je povedal preiskovalnemu sodniku gostilničar in mizar Pavle. On je Mengša kot priča. O demonstracijah je povedal, da je videl ljudi, ki so kričali. Tudi na sta prišla k njemu dva mladika in ga prosila, naj se pojavi s svojim avtom v Domžalah po orožniško pomoč. Ne da jih je preiskoval, je ubogal Marjara ter se odpeljal s svojim avtomobilom v Domžale po

Vojna furija je zadivljala v
lombije zaradi nekoga mesteca.

Samomor. — V Kamnici pri Mariboru se je ustrelil 32 letni viničarjev sin Stefan Glazer. V nedeljo 26. febr. je prišel zvečer nekoliko vinjen domov. Ker je zvedel, da se njegova zaročenka še ni vrnila iz sosedne vasi, je pobesnel, stopil na hodnik in se je zgrudil mrtev. (Clevelandski rodoljubi gotovo že trdijo, da je bil tudi ta socialist in da je zaradi tega šel v smrt.)

Med najuspešnejše pobijalce malarije v tropskih in subtropskih ozemljih spada majhna severnoameriška riba, gambusi, holbroki, ki strahovito gospodari med ličinkami nevarnega komarja malarije. V mnogih deželah, kjer so zaredili to ribo in kjer je bilo prej do 40 odst. ljudi bolni malaričnih, so bolni komaj še 3 odst., umrljivost za malarijo pa je padla na desetino.

Odkar je komisija pričela od-
dajati programe, se je izboljša-
la tudi kvaliteta. Njen namen je
da dobi najboljše umetnike.

380 milijonov samice
Neka ameriška statistika na-
vaja, da živi na zemlji vsaj
skupaj 380 milijonov neomode-
nih žensk. Amerika participira
pri tem s ogromnim deležem.

Vojna furija je zadivljala v Peruju (Južna Amerika) in mladina, plijana navdušenja, se valila za vojno. Spor je s sosedaño Kolombije zaradi nekoga mesteca, ki leži v mežvirju.

